

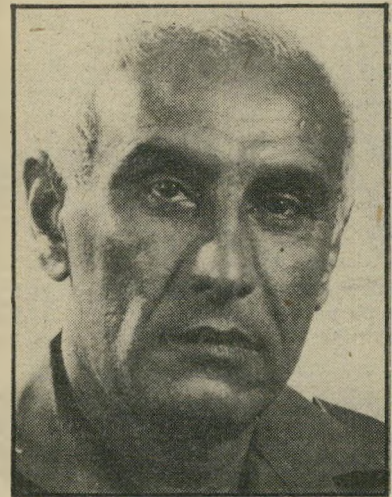
תמרורים

נתמנה ♦ קצינתחזוקה ראשי בצה"ל **תתיאלוף ציון מסורי** (48) הקציןהאלוף השלישי בצה"ל מן העדה התימנית. מסורי, שעלה ארצה בגיל שנה, שירת בגולני ובשיריון, אך עיקר מסלול הקידום שלו היה כקצינתחזוקה (בין השאר באוגדת אריאל שרון, עת צלחה את תעלת סואץ במלחמת יום הכיפורים).

איבד ♦ את זרועו, שנטשעה אחרי שנפגעה מירי ומרסיירימון, ביאוגדה, בירת קאמרון, **סימון נואה** (81) סברמדריכו של יאניק נואה, אלוףהטניס העושה כותרות, במיוחד אחרי נישואיו, לאחורנה, לצעירה בלונדית. סבא נואה היה אחר מן האלפים שנפצעו (מאות נהרגו) בעת חילופייהאש בין הכוחות הנאמנים לממשלה לחיילי המישמר הרפובליקאי שערכו, בשבוע שעבר, התקוממותנפול בקאמרון.

נתח ♦ בליון, צרפת, בשתי עיניו, להסרת קטארקט כפול, **חביב בורגיבה** (81) נשיא תוניסיה מן היום הראשון לעצמאותה, שאיבד, לאחרונה, כמעט לחלוטין, את כושר ראייתו. התגלו ♦ אירוסיהם, בעת שבוע בליויים בפאריס, של **פאטו דייויים** (31) ו**פול גרילי** (25) מדריך יוגה, שניהם מלוסיאנג'לס. דייויים היא בתו הצעירה של נשיא ארצותהברית רונלד רגן, השומרת על פרטיותה בהשתמשה בשם מישפחת אמה מלפני נישואיה.

נחוג ♦ יוםהולדתו ה-63 של **קריאל גרדוש**, איש מעריב הידוע יותר כקאריקטוריסט רוש. גרדוש, יליד הונגריה ואיש לח"י

תתיאלוף מסורי
השלישי

באירופה של ערב הקמת המדינה, עשה את צעריו הראשונים בעתונות העברית בהעולם הזה והיה במשך שלוש השנים האחרונות נספח התרבות בשגרירות ישראל בלונדון.

נחוג ♦ יוםהולדתו ה-79 של **נתן אבסלרור**, חלוץ מפיקי יומני הקולנוע (יומני כרמל) בארץ, איש שצילם יומןחדשות שבועי כמעט ללא הפסקה, מאזרועת הדמים של שנת 1929 עד להכרות המדינה ועוד כמה שנים לאחר מכן. אבסלרור, בנו של טוחן בכפר רוסי, שלמד בצעירותו רוקחות וכימיה, גאה על כך כי לא היה מסוגל לצלם את הטבעת אוביייתהנשק אלטלנה, שאותה הכיא מנחם בגין ארצה בקיץ 1984 בניגוד להוראת ממשלת ישראל (ולא יכולתי לצלם יהודים ויהודים על יהודים!).

נחוג ♦ בניוירק, יוםהולדתו ה-82 של **הרב מנחם מנדל שניאורסון**, הידוע יותר כ**רבי מלובאביץ**, רבה של תנועת הב"ד (החוכמה, כינה, דעת), שניאורסון, יליד רוסיה החי בארצותהברית זה 43 שנה, חיבר יותר מ-60 ספרי הגות והלכה, ידוע בשיחותהנפש וכינוסיה ההתוועדות שלו והספיק ללמוד, בצעירותו, רפואה ומתמטיקה.

נפטר ♦ בשיקאגו, בגיל 82, **הגנרל יוליוס קליין**, מפקד ותיקי המילחמה היהודיים בארצותהברית (איגוד חיילים משוחררים), קליין, עיתונאי במקצועו, היה איש שאירגן את הפגישה הראשונה בין קאנצלר גרמניה, קונראד אדנאוור לראש ממשלת ישראל, דויד בןגוריון, שבציקבותיה נחתם הסכםהישלום של גרמניה לישראל ולקורבנות הנאצים.

היה זה זויד בןגוריון, שרבהביטחון הראשון, שהביע את המשאלה כי ביום מן הימים יהיה בצה"ל "רמטכ"ל תימני". כיום משרתים בצה"ל שלושה קצינים אלומים מן העדה התימנית: אלוף זויד מימון, אב ביתהדין הצבאי העליון, תתיאלוף אביגדור קהלאני ותתיאלוף מסורי.

ארביאלוז משל עם ברויים
ללכת בעיקבות הצאן

כאיזה תאריך חוגגים את הפסח? **במחצית חודש ניסן.**

נכון, בט"ו בניסן, ואת פורים ב"ד באדר, ואת סוכות ב"ד בתשרי, לא כמיקרה אנו חוגגים את החגים האלה וחגים אחרים באמצע החודש. כאשר הירח מלא, ידוע כי שיבטי המידבר עברו את הירח והכוכבים.

כלומר, מצאת שבניישראל עברו את הירח?

אי אפשר לומר שמצאתי שעברו את הירח, אבל עובדה שהחגים היהודיים חלים כאשר הירח מלא, ואני לא מאמין שזה כמיקרה. אותו הדבר לגבי הסוכות. אם תלכי בנואיבה ובדאהב ובצפון סיני, תראי שהברווים גרים עד היום בסוכות.

מה עוד גילית מהתקופה ההיא שמשותפת לברווים ולבניישראל?

לבד מהישיבה בסוכות, המתרחשת כאמור עד היום הזה, גיליתי כי אצל הברווים התמר משמש מוקד לחג שנמשך חודש ימים, ונקרא "עיד אליתמר". גם אצלנו נחשב התמר לאחד מארבעת המינים.

התמר מבשיל בסוף הקיץ. עונת הסתיו היא קריטית במידבר. במשך הקיץ שתי הברווים את כל המים מהגידים, והעדרים אכלו את מה שנשט על ההרים, ואז מקטינים הברווים את מעגלי הנדירה, מתקרבים למקורותמים איתנים ולקראת הקיץ הם יושבים בנאות המידבר וליד המעינות ומאכילים גם את הגמלים בתמרים, ואז נוצר עניין היחד, עניין ההקהל.

כל לילה, בעיר אליתמר, מתרחשת חגיגה. זו ממש חוויה לראות איך גברים ונשים רוקדים יחד. בשנים האחרונות הם התקלקלו, בגלל מה שראו בדאהב ובנואיבה ודברים שקורם לא העלו ברעתם. כמו, למשל, לרקוד ביחד גברים ונשים, מתרחשים. ישנו ריקוד שבו הנשים יוצאות אל הגברים ונשארת רק בחורה אחת ובשלב מסוים היא בוחרת במישהו ונותנת לו מתנה. בשנים האחרונות הם עוטפים אותה כעבאיה ושולחים ידים לאיפה שרק אפשר.

למה אני מספר את זה? כי אם נאמר כמיקרא "בסוכות הושבתי את בני ישראל", ואם התמר הוא אחד מיסודות הגההסוכות, לדעתי המינהג קשור במינהגי חיי הנדירה במידבר, והוא שומר על מסורת הקשורה בהווי המידברי.

לכן אני טוען כנגד אלה שלוקחים את המיקרא כפשוטו ולא אומרים שיש לנו עסק עם שבטים נודדים, אלא ממשכים להחזיק בגירסה שבניישראל עזבו את מצריים כמטרה להגיע לארץ כנען ונצו על פי ציר מתוכנן ועל פי קו מסע. זה אבסורד לחפש ציר קבוע. הם לא תופסים שזה אבסורד, הרי בניישראל היו שבטים, שחיו חיי נוודות במידבר.

מהי הליבה וכיצד היא דומה למצה?

מהי מצה? מאפה קמח שלא חמץ. מאפה שאופים על המקום, בלי שמרים, בלי להתפיח את הבצק, הולך הברוו עם צורו של קמח ומלה, וכשהוא רעב, הוא לוקח קצת מים, מוצא אבן סלע, מנקה אותה ביד, עושה ערימה של קמח במרכז גומה, יוצק לגומה קצת מים ומלה ולש את הבצק, אחרי שהבעיר מדורה הוא יוצר מעין גולה מהגחלים, ואחר כך לש את הבצק לצורת פיתה כעוכי שונה. הוא בא אל המדורה, מכסה את הגחלים, הגומה חמה מאוד, החול ספג את החום, הוא מניח את הבצק על החול ומכסה בגחלים. מתכה עשר דקות, מוציא את הליבה ומנער מעליה את החול.

כך נראתה לדעתי המצה המיקראית. לא חורים חורים ממאפית אחדות, כמו שאנחנו מכירים אותה היום. המצה הפשוטה היא מאפהקמח, שנאפה על המקום בלי להחמיץ. הברווים נולדו עם זה, ככה הם אופים את הליבה מזה דורי דורות. זהו המאכל העיקרי שלהם והם אוכלים אותו פעמיים ביום.

לפני כירוש המידבר היו הבדי וויים שבטים סאגאניים בניגוד לבני ישראל, שלא היו סאגאניים.

האם גם לתופעת המכות אתה מוצא מקבילים בתנאים הטבעיים במידבר?

אין לי הסבר לתופעתהמכות, אבל אנחנו מכירים תופעה של ארבה בחבש ובמרכזאפריקה התיכון. יש מרכזי ארבה בחבש ובמרכזאפריקה ואם תבקרי במצריים ותראי את רצועת הירק בעמק הנילוס, לעומת המידבר, או תביני שהארבה צריך היה להיות אידיוט, כדי לא לנחות על עמק הנילוס, מה הוא יאכל אם ינחת במידבר. חול? תופעת הארבה מוכרת גם בעמק הנילוס וגם בארץישראל. חלק ממכות מצריים הם תופעות טבע ומקרים שאירעו. אותו דבר לגבי הכינים. זה שמרשים את זה כמכה, זה בדיוק כמו שמרשים את תופעת השליו כנס. שני הדברים הם אירועים טבעיים.

וכיצד אתה מסביר את תופעת החושך?

ליקוי חמה, פשוט מאוד.

וכיצד האדימו מי הנילוס?

הם האדימו כתוצאה ממנוסונים. מקורות הנילוס הם במרכזאפריקה. הנילוס הוא נהר ארוך מאוד. רוב ימות השנה מימיו צלולים. בגלל השיטפונות והסחף המים נראו, כמו שיטפון כנגב, הם קיבלו צבע של קקאו בגלל הסחף. המחקר עוסק בהסבר מכות מצריים כבר אלף שנים. אני קצת מזלזל בזה ואני לא חושב שהם הסבר חשוב לעצם העניין.

מדוע? הרי אדם לא מאמין שאיי נו מקבל את סיפורי המקרא כפשוטם מחפש הוכחות לוגיות לסיפור ובדרך כלל הוא מחפש אותן בתופעות הטבע.

אין צורך למצוא הוכחה לכתוב במיקרא. חלק גדול מהמסופר מבוסס על אירוע אותנטי, אך לא כל המסופר. המיקרא הוא ספר שנערך במשך תקופה ארוכה, ובמשך זמן רב אחרי שהרבים התרחשו. עשרות דורות כתבו את המיקרא והוא סופר מאב לבן כמסורת שבעלפה, וכמיקרה כזה, הרמיון עובד ומתוספים דברים. אין צורך, לדעתי, למצוא גרעין אותנטי לכל סיפור.

איך, בכל זאת, אתה מסביר את תופעת החורבה בתוך הים?

יש להניח שבניישראל חצו את הים באיזור האגמים בצפון מפרץ סואץ. שם יש הפרשים בין גיאות ושפל והים מאוד רדוד. יש מקומות שבהם אתה הולך ביבשה באיזור המתכסה במים בתקופת גיאות, במיוחד כאשר נושבת רוח דרומית. אני חוזר לזה, שאין צורך לחפש גרעין אותנטי לכל סיפור, אפשר להסתפק בזה שלכמה מהסיפורים יש גרעין אותנטי ולכן לחלק מההוכחות שעליהן נעשה מחקר ארוך, אני לא מתייחס, כי זה מביא דברים עד אבסורד.

בסיפרך אתה אומר כי הליבה, המאפה שאוכלים הברווים בנדרדיהם במידבר, דומה למצה שאכלו בניישראל במידבר.

לא אני גיליתי את זה. עוד בתקופה הביזנטית הגיעו נזירים בעלי תרבות אירופית והם הלכו לסיני עם התנ"ך ביד. התנ"ך השתמר עוד מימי המגילות הגנוזות, שהתגלו בקומראן. הנזירים התחילו לחפש את משה ואהרון ולוחות הברית והשליחו והמן ומכות מצריים, כך שלא אני גיליתי את הדברים.

ג'בל סרבל, מבט מוואדי ריים
אולי הרסיני